

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 29. marca 2017 v Bratislave v trestnej veci proti obvinenému **T. F. a spol., pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny** podľa § 296 Trestného zákona a iné, o sťažnosti obvineného T. F. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. 3Tp/7/2016, z 8. marca 2017 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku sťažnosť obvineného T. F. **sa z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica uznesením, sp. zn. 3Tp/7/2016, z 8. marca 2017 rozhodol tak, že podľa § 79 ods. 3 Tr. por. zamietol žiadosť obvineného T. F. a prepustenie z väzby na slobodu. Súčasne vyslovil, že podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku neukladá dohľad probačného a mediačného úradníka.

Proti tomuto uzneseniu podal riadne a včas sťažnosť obvinený. V sťažnosti uviedol, že sa nestotožňuje s tvrdením sudcu, že nedošlo k zmenám dôvodu väzby. Sudca podľa jeho názoru postupoval svojvoľne a arbitrárne, pretože neuviedol dôvody, pre ktoré bral argumentáciu jeho obhajcu za skutkovo a právne nepodstatnú, a teda v napadnutom uznesení nevysvetlil opodstatnenosť väzobného dôvodu podľa § 71

ods. 1 písm. b/, písm. c/ Trestného poriadku. Namíeta, že navrhol výsluchy svedkov, ktorí mali odovzdávať - platiť tzv. výpalné za podniky H. a S. C., ktoré sa do dnešného dňa nevykonali. V namietanom uznesení nebola zodpovedaná ani otázka, prečo nebol vypočutý svedok K., prezývaný K.. Bolo vypočutých iba pár svedkov, ktorých výsluchy navrhol samotný prokurátor a nie sú plánované ďalšie dôležité úkony vrátane výsluchov svedkov. Namíeta fakt, že bol obvinený zo skutkov, ktoré sa stali v rokoch 2006, 2008 a 2011, preto mal dosť času správať sa kolúzne. Väčšina spoluobvinených je stíhaná na slobode. Napáda argumentáciu sudcu, že bol nezamestnaný a trestnou činnosťou si zaobstarával prostriedky na svoju obživu. Tu obvinený poukazuje na fakt, že od roku 1993 bol riadne zamestnaný, čo dokladuje aj výpisom zo sociálnej poisťovne. Spoluobvinený W., ktorý je stíhaný za viac skutkov ako on, bol dňa 22. decembra 2016 rozhodnutím prokurátora prepustený z väzby na slobodu. On je vo väzbe už 10 mesiacov a vyšetrovateľ mu doposiaľ nepovolil ani jednu návštevu, vrátane príbuzných, čím si chcú od neho takýmto spôsobom vynútiť priznanie. Obvinený poukazuje na fakt, že 13. februára 2017 bola v procesnom postavení svedka vypočutá svedkyňa JUDr. K. A., z ktorej výpovede vyplýva, že je zároveň obhajkyňa spoluobvineného J. W.. Nakoľko jej nebolo plnomocenstvo vypovedané a J. W. bol ustanovený nový obhajca Mgr. Č., výsluchy obvineného W. za účasti Mgr. Č. neboli vykonané zákonným spôsobom, nakoľko mal v tom čase zvolenú obhajkyňu JUDr. A., ktorá bola oprávnená sa zúčastniť týchto úkonov a prípadne klásť otázky, preto považuje tieto výsluchy za nezákonné a nepoužiteľné pre rozhodnutie vo veci. V závere navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie zrušil vo všetkých výrokoch a jeho prepustil na slobodu, alternatívne nahradil väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Najvyšší súd na podklade podanej sťažnosti preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výrokov napadnutého uznesenia ako i správnosť konania, ktoré im predchádzalo a zistil, že sťažnosť obvineného nie je dôvodná.

Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že sudca Špecializovaného trestného súdu rozhodol uznesením, sp. zn. 3Tp/7/2016 zo 4. mája 2016 (č. l. 106-125) o vzatí obvineného T. F. do väzby z dôvodu § 71 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začala plynúť 2. mája 2016 o 5.00 hod. a menovaný ju vykonáva v Ústave na výkon väzby v Banskej Bystrici. Dňa 25. mája 2016 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, sp. zn. 6Tost/19/2016 (č. l. 207-219)

o zamietnutí sťažnosti obvineného T. F. proti vyššie označenému uzneseniu sudcu Špecializovaného trestného súdu.

Dňa 11. októbra 2016 sudca Špecializovaného trestného súdu rozhodol uznesením sp. zn. 3Tp/7/2016 o ponechaní obvineného T. F. vo väzbe (č. l. 574 - 577). Dňa 19. októbra 2016 Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením, sp. zn. 3Tost/40/2016 o zamietnutí sťažnosti obvineného voči tomuto uzneseniu (č. l. 594 – 597).

Dňa 9. novembra 2016 sudca Špecializovaného trestného súdu rozhodol uznesením sp. zn. 3Tp/7/2016 o predĺžení väzby obvineného T. F. do 2. marca 2017 (č. l. 709 - 717). Proti tomuto uzneseniu podal obvinený ako aj prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sťažnosť. Dňa 22. novembra 2016 Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením, sp. zn. 2Tost/40/2016 o zrušení napadnutého uznesenia a zároveň rozhodol o predĺžení väzby obvineného T. F. o sedem mesiacov, teda do 2. júla 2017 (č. l. 960 - 970).

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že o väzbe obvineného T. F. bolo doposiaľ rozhodované priebežne, plynulo a urýchlene v súlade s § 2 ods. 6 Tr. por., čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c/, ods. 3, ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Obvinený v sťažnosti argumentoval spôsobom zodpovedajúcim odôvodneniu odvolania či dovolania, keď hodnotil niektoré vykonané dôkazy ako nezákonné a procesne nespôsobilé, namietol nesprávnosť Špecializovaného trestného súdu pri neodôvodnení rozhodnutia o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania, ako aj to, že neexistuje materiálna podmienka väzby – dôvodné a opodstatnené podozrenie zo spáchania trestnej činnosti.

K tomu najvyšší súd poznamenáva: V konkrétnej veci, ale i všeobecne platí, že pri rozhodovaní o väzbe sa nerozhoduje o vine či nevine páchatel'a a preto sa dôkazy nevyhodnocujú takým spôsobom, ako je to v rámci meritórneho rozhodovania na hlavnom pojednávaní. Nevyžaduje sa tu požiadavka úplnej istoty, ale stačí, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané,

naplňajú znaky konkrétnych trestných činov a zároveň existuje dôvodné podozrenie, že na týchto sa podieľal i obvinený.

Pre rozhodnutie o väzbe (z hľadiska materiálnych podmienok väzby) sa vyžaduje existencia **dôvodného trestného stíhania** – condicio sine qua non reprezentovaného dôvodným podozrením zo spáchania trestného činu konkrétnou osobou a existencia **niektorého z dôvodov väzby**, čo je v prípade obvineného T. F. aj v súčasnom štádiu konania naplnené.

Obvinený T. F. je osoba s kriminálnou minulosťou (3-krát súdne trestaný). Jeho sklon k páchaniu trestnej činnosti nie je ojedinelý, čo dokazujú aj výpovede J. W., N. M., M. R. a N. K., že skutočne existovala skupina „T.“, v ktorej na čele jednej podvetvy mal byť práve T. F.. Taktiež je potrebné uviesť, že obvinený je súčasne stíhaný pre zločin krivej výpovede, pričom tohto sa mal dopustiť takým spôsobom, že na jeho pokyn mali v trestnej veci, kde bol obvinený podozrivý, krivo vypovedať K., K., W. a R.. Preto je veľká pravdepodobnosť, že ak by bol prepustený z väzby na slobodu, bude ovplyvňovať svedkov ako aj opätovne sa bude dopúšťať trestnej činnosti. Preto je u obvineného daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b/, písm. c/ Tr. por.

Všetky vyššie uvedené okolnosti nielenže dokumentujú a preukazujú existenciu väzobných dôvodov, ale zároveň umožňujú vysloviť najvyššiemu súdu záver, že ani jeden z procesných prostriedkov nahrádzajúcich väzbu, ktorých aplikovanie navrhoval obvinený T. F. (§ 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por.), resp. na ktorý musí súd z úradnej povinnosti prihliadať (§ 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. – II. ÚS/67/2013) by nesplnil svoj účel (zabrániť obvinenému v pôsobení na svedkov, zabrániť mu v pokračovaní v trestnej činnosti a zabezpečiť plynulý priebeh ďalšieho konania), pretože miera rizika zmarenia súdneho procesu, pôsobenia na svedkov a pokračovania v trestnej činnosti presahuje akceptovateľnú hranicu dôvery súdu v kladné vlastnosti osobnosti obvineného. Okrem vyššie uvedeného na použitie ustanovenia § 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sa pri obzvlášť závažných zločinoch vyžaduje existencia **výnimočných** okolností prípadu.

Podľa § 80 ods. 1 písm. c/ Tr. por. ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/ alebo c/ môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak

c/ s ohľadom na **osobu** obvineného a **povahu** prejednávaného prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitného predpisu.

Podľa § 80 ods. 2 tretia veta Trestného poriadku ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 3 písm. a/ až písm. c/ alebo písm. e/, alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že procesné prostriedky, ktorými možno nahradiť väzbu, možno v prípade stíhania páchatel'a obzvlášť závažného zločinu použiť len vtedy, ak to odôvodňujú **výnimočné okolnosti prípadu**.

Podľa názoru najvyššieho súdu znenie Trestného poriadku, v rámci ktorého je prípustné nahradiť väzbu pri obzvlášť závažnom zločine len v prípade existencie výnimočných okolností prípadu, je súladné s čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), podľa ktorého každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c/ tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze, sp. zn. I. ÚS 100/04 z 8. októbra 2004 vysvetlil, že pokiaľ ide o výklad samotného pojmu „záruka“ v zmysle čl. 5 ods. 3 Dohovoru, treba z doterajšej judikatúry vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve. Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody.

Podmienenie použitia týchto miernejších prostriedkov nahradenia väzby výnimočnými okolnosťami prípadu v zmysle Trestného poriadku upresňuje čl. 5 ods. 3 Dohovoru na účely

postupu vnútroštátnych orgánov pri rozhodovaní o väzbe tak, že **zohľadňuje nielen závažnosť skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie (obzvlášť závažný zločin)**, ale aj správanie sa obvineného, ktorý nerešpektuje dobrodenie vo forme predchádzajúceho ponechania na slobode na základe už použitých prostriedkov nahradenia väzby (§ 80 ods. 3, § 81 ods. 4 Tr. por.), alebo dokonca opätovne vyvolá existenciu dôvodov väzby po tom, čo bol z väzby prepustený (opätovná väzba).

Výnimočné okolnosti prípadu sa posudzujú z hľadiska pomerov páchatel'a a určitých okolností prípadu.

Pomermi páchatel'a treba rozumieť okolnosti týkajúce sa osoby páchatel'a, jeho osobných a rodinných pomerov, ktoré nesúvisia so spáchaním trestného činu a existujú v čase rozhodnutia. Pri posudzovaní osoby páchatel'a sa pozornosť venuje najmä celému jeho predchádzajúcemu životu (vek, recidíva, postoj k spáchanému trestnému činu a pod.). V podstate sa hodnotia rodinné a osobné pomery, ktoré existujú v čase rozhodovania o väzbe (napr. zdravotný stav jeho rodiny, ktorá je na neho odkázaná, starostlivosť o početnú rodinu, tehotenstvo páchatel'ky a pod.). Za pomery páchatel'a možno tiež považovať viac významných skutočností, ktoré možno subsumovať do kategórie tzv. poľahčujúcich okolností pri nedostatku tzv. priťažujúcich okolností.

Okolnosťami prípadu sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu. Okolnosti prípadu z hľadiska aplikačnej praxe, judikatúry a literatúry predstavujú okolnosti spoluurčujúce spoločenskú škodlivosť toho - ktorého trestného činu a ako také plnia v širšom slova zmysle funkciu materiálneho vyjadrenia protiprávnosti činu. Za dôležitú okolnosť pri posudzovaní tohto znaku ustálila konštantná judikatúra napríklad to, že páchatel' sa dopustil obzvlášť závažného trestného činu v afekte úzkosti a strachu vyvolaného dlhodobou partnerskou disharmóniou a chronickou konfliktnou situáciou, ktorá v podstate znížila jeho schopnosť ovládať svoje konanie (primerane Rt 111/1999).

Podmienku výnimočných okolností prípadu možno považovať za splnenú aj vtedy, keď prevažujú skutočnosti z kategórie tzv. poľahčujúcich okolností (napr. obvinený mal spáchať čin pri odvracaní útoku alebo iného nebezpečenstva alebo konať za okolností, ktoré by za splnenia ďalších predpokladov inak vylučovali trestnosť činu – t. j. v prípadoch

tzv. excesu z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu; alebo obvinený mal spáchať čin pod vplyvom ťaživých osobných alebo rodinných pomerov, ktoré si sám nezavinil; k činu mal byť vyprovokovaný surovým násilným konaním poškodeného a pod.). V každom prípade musí ísť teda o súhrn takých skutočností, ktoré sa v danej kvalite a kvantite u stíhaného obzvlášť závažného zločinu bežne nevyskytujú a výrazne znižujú stupeň závažnosti stíhaného trestného činu. Len takéto okolnosti môžu nadobudnúť charakter výnimočných okolností prípadu.

Nadriadený súd poznamenáva, že prepustenie obvineného z väzby alebo jeho ponechanie na slobode nahradením väzby prostriedkom prípustným podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody (§ 80 a § 81 Tr. por.) a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účel väzby, **je možnosťou, ale nie právom obvinenej osoby, ktorej sloboda je alebo má byť obmedzená. Pri rozhodovaní musí súd zvažovať, či nahradenie väzby preváži nad dôvodnou obavou vyjadrenou v ustanoveniach § 71 ods. 1 písm. a/ až c/ Tr. por.**

V danom prípade najvyšší súd nezistil z predloženého spisu také okolnosti, ktoré by mohli byť považované za výnimočné v zmysle ustanovení § 80 ods. 2 tretia veta Trestného poriadku, a preto aj v tejto časti považuje rozhodnutie súdu prvého stupňa za správne.

Pokiaľ obvinený T. F. v sťažnosti namietal, že špecializovaný trestný súd sa nedostatočne vysporiadal s jeho argumentmi v žiadosti, tu je na mieste uviesť, že súdne rozhodnutie má byť odôvodnené tak, aby bolo stručné, prehľadné, zrozumiteľné a presvedčivé. Odôvodnenie má obsahovať také argumenty, ktoré sú významné pre rozhodnutie a ktoré sú rozhodné pre komplexné odôvodnenie výroku rozhodnutia. V dvojinstančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu. Z rozhodnutia špecializovaného trestného súdu i tohto rozhodnutia najvyššieho súdu možno, podľa názoru najvyššieho súdu, zrozumiteľne vyvodiť prečo a z akých dôvodov bolo rozhodnuté o zamietnutí žiadosti obvineného T. F. o prepustenie z väzby na slobodu.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná,

teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia stavu veci a ak sa neriadi jej výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov (III. ÚS 339/08, II.ÚS 197/07, II.ÚS 78/05, IV.ÚS 252/04).

So zreteľom na vyššie uvedené rozhodol najvyšší súd tak, že sťažnosť obvineného T. F. zamietol postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. poriadku ako nedôvodnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 29. marca 2017

JUDr. Gabriela Š i m o n o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Lucia Gočálová